

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 562

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 14 maart 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Oude stortplaats Kruisem/Waregem - PFAS-vervuiling

Het bodemonderzoek van het oude stort aan de Meirestraat in de gemeente Kruisem levert metingen op tot 1700 nanogram PFAS, wat een overschrijding van ongeveer 17 keer de saneringsnorm voor grondwater is. Verder zit er bijna 10 keer te veel nikkel, 5 keer te veel chloride en 420 keer te veel ammonium in het grondwater.

Volgens het onderzoek is er vooral plastic en textiel terug te vinden in het stort, maar ook asbest, vaten met onbekende inhoud enzovoort. Een studie van de Universiteit Gent stelde in 1985 al dat dat water uitspoelt naar de Zaubeeek, die als drainage fungeert. In het huidige onderzoek werd de uitspoeling richting Waregem vastgesteld.

Het stort werd nooit effectief gesaneerd maar in 2021 wel afgedekt met een betonnen plaat en bebouwd door Willy Naessens in opdracht van MG Real Estate. Bedrijven in de omgeving gebruiken grondwater en vragen snel een verlenging aan van hun vergunningen. Ook is er geen permanente monitoring van het grondwater, waarin nochtans voorzien werd in de vergunningsvoorwaarden van de industriële bouw.

Op 27 februari 2023 stuurde de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) een [brief](#) over de historie van de site en de grondwaterverontreiniging. Voor de PFAS-aangelegenheid is er een beschrijvend bodemonderzoek aan de gang. Midden augustus 2023 verwacht de OVAM daarvan het resultaat.

1. In haar antwoord op schriftelijke vraag nr. 1151 van 15 september 2022 van Bart Claes stelt de minister dat het bebouwen van de stortplaats mogelijk een gunstige invloed zou hebben op de verdere uitloging van het percolaat uit het stort. Echter, het afdekken van de stortplaats is expliciet uitgesloten als onderdeel van de sanering in het conformiteitsattest van het bodemsaneringsproject.

Wat is de verklaring daarvoor?

2. Om een industriële loods van dergelijke omvang te kunnen bouwen, heeft men het stort met meer dan 4000 palen doorboord die dienst doen als fundering. In de rondzendbrief van de OVAM staat dat dat geen invloed zou hebben op de verdere verspreiding van de vervuiling, omdat de kleilaag niet doorboord zou zijn.
 - a) Werd de invloed van het doorboren van het stort en mogelijk ook het doorboren van de kleilaag op de verdere verspreiding van de vervuiling naar het grondwater onderzocht? Zo ja, graag een overzicht van de onderzochte parameters en resultaten.

Zo niet, waarop baseert de OVAM zich dan om dergelijke uitspraken te doen?

- b) Zal de minister haar administratie de opdracht geven om de invloed van het bebouwen van het stort naar de verdere verspreiding naar het grondwater te onderzoeken?
- 3. Het bodemonderzoek dateert van 2012. In meer dan 10 jaar tijd zijn de inzichten in vervuiling en sanering sterk veranderd. Er werden intussen al meerdere chemische stoffen verboden wegens potentieel toxische effecten op mens en omgeving. Bovendien is er in deze historische stortplaats geen stortregister bijgehouden, dus is er grote onzekerheid over de mogelijke toxiciteit.
 - a) Wordt er aanvullend onderzoek gevraagd naar mogelijke aanwezigheid van andere toxische stoffen die gebruikt en gestort werden in de jaren 70-80 van de vorige eeuw?
 - b) Wordt er aanvullend onderzoek gevraagd, in het bijzonder naar gebromineerde brandvertragers (BFR's)?
- 4. Worden het oppervlaktewater en de bodem van de Zaubeeek actief gemonitord? Welke parameters worden gemonitord? Welke overschrijdingen zijn er vastgesteld? Graag een overzicht van de resultaten voor de Zaubeeek van 2017 tot op heden.
- 5. In welke mate heeft het stort invloed op de industriële grondwaterwinningen? Voor wat wordt dat gebruikt? Hoe zit het met de veiligheid van de werknemers? Wordt er conform de grootschalige vervuiling van de Molenbeek in Ronse indachtig gewerkt aan een veiligheidsplan? Zal de minister aanvullend onderzoek opleggen?
- 6. De saneringsplichtige is nv Paulownia. Echter, in de omgevingsvergunningsaanvraag "2023024825 Pauwlonia nv_Kruisem : Verzoek tot bijstelling van de voorwaarden door exploitant of vergunninghouder die momenteel lopende is", staat dat de exploitatievergunning zal worden overgedragen naar Bleckmann nv.
 - a) Wie wordt dan saneringsplichtig?
 - b) Hoe zal de overheid erop toezien dat aan de saneringsplicht voldaan wordt? Er is immers geen bankwaarborg gesteld. Wie zal de saneringskosten betalen?
- 7. De bouwvergunning legt een verplichting tot sanering op. Eveneens is een permanente monitoring van tien jaar van het grondwater vervat in deze vergunning.
 - a) Vanaf wanneer zijn die metingen uitgevoerd?
 - b) Welke parameters werden/worden gemeten?
 - c) Waar zijn de resultaten van de metingen sinds 2017 en tussentijdse rapporten die men voorschreef in de vergunning van het bodemsaneringsproject? Graag een overzicht van alle opgemeten resultaten op en rond de site de afgelopen 50 jaar.
- 8. Als tijdens de monitoring zou blijken dat de vervuilingsspluim zich significant uitbreidt, zal stroomafwaarts van de stortplaats in een grondwateronttrekking voorzien worden om verdere uitbreiding van de pluim tegen te gaan.
 - a) Volgens de beperkte publiek beschikbare gegevens lijkt het erop dat de pluim niet stabiel is.
 - b) Voerde de OVAM al controles uit?
 - c) Als zou blijken dat de sanering niet conform verloopt of verlopen is, kan de OVAM dan het verdere onderzoek naar de uitbreiding van de vervuilingsspluim op zich nemen en de kosten verhalen op de exploitant/vergunningsplichtige?

- d) Wat is de perimeter van de vervuilingspluim en hoe gaat men het verdere onderzoek organiseren?
9. Tijdens de bouwwerken werden de milieuregels met voeten getreden: o.a. het uitgraven van afval en het vormen van bermen met onafgedekt afval. Bij regen liep het vervuilde percolaat in de grachten en naastgelegen Zaubeeek.
- a) Zijn er pv's opgemaakt naar aanleiding van de meldingen/klachten? Zijn de verslagen van de Milieu-inspectie openbaar? Graag een overzicht van alle verslagen en sancties betreffende inbreuken op de site.
- b) Als blijkt dat nv Paulownia haar bijzondere voorwaarden in de vergunning geschonden heeft, welke sancties kunnen dan worden opgelegd?
10. Het stort ligt op de grens van Waregem, Kruisem en Zulte.
- Hoe werden de inwoners en/of de gemeentebesturen van die drie gemeenten op de hoogte gebracht?
11. Wat is de invloed op het globale beekstelsel in de regio? Verschillende beken en grachten werden ingepalmd of verlegd. Welke instanties onderzoeken in welke richting het vervuilde water stroomt?
12. Waarom stond de site in de Meirestraat niet in de lijst met potentieel verdachte locaties die verspreid werd door de overheid in maart 2022? Werd deze locatie door het gemeentebestuur van Kruisem als verdachte locatie doorgegeven aan de OVAM? Zo ja, wanneer?
13. De gemeente heeft een voorzorgsplicht. Het bouwwerk vormt nu een potentiële belemmering voor sanering naar de omgeving.
- Waarom werd de bouw op het voormalige stort niet on hold gezet in afwachting van de resultaten van het PFAS-onderzoek?

ANTWOORD

op vraag nr. 562 van 14 maart 2023

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. In het bodemsaneringsproject van 9 november 2016 wordt gesteld dat de gekozen saneringsvariant - monitoring van de grondwaterpluim met als back-up een geohydrologische beheersing - ook uitgevoerd zal worden in geval het herontwikkelingsproject niet gerealiseerd zou worden. Er is dus vanuit milieutechnisch oogpunt geen noodzaak om het stort bovenaan horizontaal te isoleren. In het conformiteitsattest wordt verduidelijkt dat het verharden van het terrein geen onderdeel is van het bodemsaneringsproject en eventuele verharding (bebouwing) vergund moet worden via een omgevingsvergunning eigen aan het herontwikkelingsproject.
2.
 - a) Het stort is ontstaan door de opvulling van een voormalige zandwinningsput met afval. Er werd voorafgaand geen isolatie (noch verticaal aan de randen, nog horizontaal op de bodem) aangebracht om een mogelijke barrière te vormen tussen stort en omliggende zandige lagen. Dit betekent dan ook dat er geen risico is op doorboren van eventuele barrières. Zoals in de omzendbrief aangehaald werd over de volledige dikte van de omliggende zandige laag reeds verontreiniging vastgesteld in het grondwater, en is het risico op bijkomende verticale verspreiding door de plaatsing van de funderingspalen niet significant. De gemaakte boorgaten werden ook volledig volgestort met beton om geen andere verspreidingskanalen te creëren.
 - b) Overeenkomstig het bodemsaneringsproject van 9 november 2016 wordt een monitoring van de grondwaterpluim uitgevoerd als onderdeel van de verplichte bodemsaneringswerken. De saneringsplichtige Paulownia NV moet deze uitvoeren. Deze monitoring zal ook toelaten om de invloed van het bebouwen van het stort op de verdere verspreiding naar het grondwater te evalueren.
3. Momenteel wordt op Vlaams niveau een globaal beleid uitgewerkt omtrent verder onderzoek en de verdere aanpak van zeer zorgwekkende stoffen. Binnen dit kader zal bekeken worden hoe dit in de aanpak van concrete dossiers moet doorvertaald worden. Het is te vroeg om reeds uitspraken te doen over de aanpak in dit specifieke dossier.
4. Deel oppervlaktewater:

Voor de periode vanaf 2017 zijn er meetresultaten beschikbaar voor de Zaubeeek in oppervlaktewater en waterbodem.

Bijlage 1 geeft de beschikbare meetresultaten voor de vijf meetpunten in oppervlaktewater vanaf 2017. Dit omvat zowel algemene fysisch-chemische parameters als gevaarlijke stoffen. Voor PFAS zijn er geen gegevens.

Bijlage 2 geeft de beschikbare meetresultaten voor het meetpunt in waterbodem. Dit omvat algemene fysisch-chemische parameters, biologie en gevaarlijke stoffen. Voor PFAS zijn er net als bij oppervlaktewater geen gegevens.

Bijlage 3 geeft de toetsingsresultaten (toetsing aan de norm voor alle gemeten parameters waarvoor een wettelijk norm van kracht is) voor meetpunten 576345 en 600000, bijlage 4 voor meetpunten 599000 en 599900 en bijlage 5 voor meetpunt

602600. Bij de gevaarlijke stoffen zijn er voor oppervlaktewater normoverschrijdingen voor het meetpunt 599000 (stroomafwaarts van de Meirestraat), namelijk voor kobalt, uranium en zink. Voor waterbodembodem, waarvoor er enkel gegevens zijn voor meetpunt 599000, levert de Triade-beoordeling (gebaseerd op fysico-chemie, ecotoxicologie en biologie) een klasse "licht verontreinigd" op.

Deel waterbodembodem:

Ter hoogte van de industriezone langs de Industrieweg te Kruisem en de Karreweg te Zulte, stroomafwaarts van de oude stortplaats, zijn verschillende mogelijke hotspots voor waterbodembodemverontreiniging aanwezig. De analyseresultaten tonen aan dat er in de waterbodembodem weinig of geen verhoogde concentraties aan PFAS, PCB's/OCB's en gebromeerde vlamvertragers werden gemeten. Enkele oeverbodembodemstalen vertonen een licht verhoogd gehalte aan zink, vermoedelijk veroorzaakt door een zinkverwerkend bedrijf in de onmiddellijke omgeving.

Verder stroomafwaarts ter hoogte van de Staatsbaan te Zulte werden ook enkele hotspots geselecteerd voor onderzoek. De analyseresultaten van de waterbodembodem tonen aan dat de ontwerp bodemsaneringsnorm voor PFOS op twee locaties werd overschreden. Ook voor chroom wordt de bodemsaneringsnorm overschreden. In de onderzochte oeverbodembodemstalen wordt op één locatie een overschrijding van de bodemsaneringsnorm voor chroom vastgesteld. De verhoogde chroomconcentraties zijn vermoedelijk toe te schrijven aan de vroegere leerlooierijactiviteiten op deze locatie. De oorzaak van de verhoogde PFOS-concentraties is niet duidelijk.

Alle gegevens die verzameld werden door de OVAM in het kader van de studie hotspots voor waterbodembodemverontreiniging in onbevaarbare waterlopen zijn publiekelijk te raadplegen in de Waterbodembodemverkenner.

5. Zie lijst in bijlage 6 van de vergunde freatische grondwaterwinningen binnen een straal van 1500m rond het stort Meirestraat.

In het beschrijvend bodemonderzoek dat in 2012 werd uitgevoerd heeft de deskundige besloten dat er geen bedreiging was op de toen gekende vergunde grondwaterwinningen. Intussen werd stelselmatig in kader van het bodemsaneringsproject het grondwater nog gemonitord en wordt een mogelijke impact op het grondwater bewaakt. Verder wordt in kader van het beschrijvend bodemonderzoek dat voor de PFAS verontreiniging moet opgemaakt worden terug de mogelijke impact naar de dichtsbijgelegen grondwaterwinning(en) geëvalueerd.

6.
 - a) De eigenaar van het terrein, Paulownia nv werd overeenkomstig het Bodemdecreet aangemaand om bodemsanering uit te voeren. De overdracht van de exploitatievergunning aan Bleckmann nv verandert niks aan de saneringsplicht, gevestigd bij Paulownia nv.
 - b) In het conformiteitsattest van het bodemsaneringsproject is opgenomen dat het verloop en de resultaten van de bodemsaneringswerken aan de OVAM moeten worden gerapporteerd overeenkomstig de standaardprocedure 'Bodemsaneringswerken, Eindevaluatieonderzoek en nazorg'. De saneringsplichtige moet instaan voor de financiering van de bodemsanering.
7. Ter verduidelijking, de verplichting tot bodemsanering is gevestigd in kader van het Bodemdecreet en de omgevingsvergunning legt een verband met deze verplichting.
 - a) De metingen in kader van de bodemsanering werden gestart in 2017. Er werd een monitoringsronde uitgevoerd in 2017, 2021 en 2022. In het tussentijds rapport van 2023 van de bodemsaneringswerken heeft de deskundige aangehaald dat de

monitoring onderbroken werd omwille van het stilleggen van de geplande bouwwerken in 2017 wegens de schorsing van de toenmalige vergunning en het feit dat er in 2017 geen indicaties waren van verspreiding. De OVAM werd hiervan niet op de hoogte gebracht. De OVAM ging niet akkoord met het tijdelijk stopzetten van de monitoring aangezien dit niet overeenstemt met wat in het bodemsaneringsproject voorzien was. De OVAM heeft daarbij onmiddellijk aangestuurd op acties ter remediëring.

- b) Volgende parameters werden hierbij opgevolgd in de grondwaterpluim: EC, Redox, Arseen, Nikkel, Anionische en Nonionische detergents, Ammonium en Chloriden.
- c) Op 14 februari 2023 werd een tussentijds rapport met de resultaten van de uitgevoerde monitoring bij de OVAM ingediend. (zie bijlage 7_D24_TTR_2023.pdf).

Voor resultaten van voorgaande bodemonderzoeken waarin metingen zijn opgenomen verwijs ik u naar de volgende bijlagen. Dit betreft de onderzoeken die de OVAM op digitale wijze in haar bezit heeft.

- Hydrogeologische Studie van de Verontreiniging Rond de Stortplaats Ghistelinck te Kruishoutem (Ref.: Tgo 85/31) - 31.10.1985 - (zie bijlage 8_D24_Bodemonderzoek_1985.pdf)
- Hydrogeologische en Hydrochemische Gegevens Ten Behoeve van de Sanering van de Omgeving van de Voormalige Stortplaats Ghistelinck (Ref.: Tgo 89060) - 31.01.1990 - (zie bijlage 9_D24_Bodemonderzoek_1990.pdf)
- Oriënterend bodemonderzoek Ghistelinck Invest nv, Meirestraat te 9770 Kruishoutem (C2036/D001-R01) - 13.05.2011 - (zie bijlage 10_D24_OBO_2011.pdf)
- Beschrijvend bodemonderzoek: voormalige stortplaats, Meirestraat te 9770 Kruishoutem (C2036/D001-R02) - 06.04.2012 - (zie bijlage 11_D24_BBO_2012.pdf)
- Gewijzigd Bodemsaneringsproject voormalige stortplaats, Meirestraat te 9770 Kruishoutem - 09.11.2016 - (zie bijlage 12_D24_BSP_2016.pdf)

In 2022 werd een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd naar de mogelijke aanwezigheid van PFAS in het grondwater. De resultaten van deze metingen vindt u terug in:

- Onderzoeksverslag PFAS voormalige stortplaats Meirestraat zn 9770 Kruisem - 05.07.2022 - (zie bijlage 13_D24_OV_2022.pdf)

- 8. a) In het tussentijds rapport van 2023 heeft de erkend bodemsaneringsdeskundige besloten dat op basis van de beschikbare resultaten voorlopig geen significante uitbreiding van de verontreiniging wordt vastgesteld. Bovendien werd in het beschrijvend bodemonderzoek van 2012 al besloten dat er voor een aantal parameters sprake was van een krimppluim (arseen, nikkel en ammonium en de ondiepe (< 10m) verontreiniging met chloride). Zoals hiervoor reeds vermeld werd de monitoring op een gebrekkige wijze uitgevoerd. De OVAM gaat niet akkoord met de wijze waarop deze monitoring tot op heden werd uitgevoerd. De conclusies van de deskundige in verband met de verspreiding zijn dan ook voorbarig te noemen. De OVAM heeft bij haar niet-akkoord ineens ook acties opgelegd om dit bij te sturen.
- b) In kader van het Bodemdecreet is voorzien dat de bodemsaneringswerken worden opgevolgd door een erkend bodemsaneringsdeskundige die de nodige rapportering hierover aan de OVAM bezorgt.
- c) Indien uit de rapportering zou blijken dat de bodemsaneringswerken niet conform verlopen, zal de OVAM de saneringsplichtige en de door hem aangestelde erkend bodemsaneringsdeskundige verzoeken om dit bij te sturen conform de opmerkingen

die de OVAM formuleert op de tussentijdse rapportering van de bodemsaneringswerken.

- d) De perimeter van de verontreinigingspluim werd in het beschrijvend bodemonderzoek van 2012 in kaart gebracht. De plannen hiervan zijn terug te vinden in dit onderzoek. In kader van de lopende sanering zal de monitoring verder uitgevoerd moeten worden. In kader van PFAS moet er tegen augustus 2023 een beschrijvend bodemonderzoek uitgevoerd worden.
9. a) N.a.v. een klacht werden in 2022 door de afdeling Handhaving 6 controles ter plaatse uitgevoerd. Van elke controle werd een controleverslag opgemaakt. Deze verslagen zijn niet publiek beschikbaar.
Bij deze controles werden verschillende milieumisdrijven vastgesteld, waarvoor het proces-verbaal met referte OU64.H1.0147-22 werd opgemaakt op 27/10/2022.
- b) Het proces-verbaal met referte OU64.H1.0147-22 is nog hangende bij het parket. Hierin werd voor zover de afdeling Handhaving weet nog geen sanctie opgelegd.
10. In kader van de conformverklaring van het beschrijvend bodemonderzoek in 2012 en de afperking van de verontreiniging is vastgesteld dat de verontreiniging zich hoofdzakelijk op het grondgebied van de gemeente Kruisem bevindt. De grondwaterverontreiniging heeft zicht heel beperkt verspreid tot op het grondgebied van de stad Waregem. Naar aanleiding van de conformverklaring in 2012 en de opname van de verspreidingspercelen in het Gronden Informatie Register zijn er bodemattesten naar de gemeente Kruisem en de stad Waregem verstuurd. Tevens hebben de eigenaars en gebruikers van deze verspreidingspercelen een bodemattest ontvangen met de vermelding van het beschrijvend bodemonderzoek en de melding dat verdere maatregelen noodzakelijk zijn. De verontreiniging heeft zich niet naar de gemeente Zulte verspreid, derhalve is er ook geen communicatie geweest met de gemeente Zulte. Met de gemeente Kruisem is er ook naar aanleiding van stedenbouwkundige vergunningsaanvragen communicatie geweest omtrent de verontreinigingsproblematiek. In kader van het bodemsaneringsproject werd aan de gemeente Kruisem advies gevraagd en gevraagd om het openbaar onderzoek te organiseren.

Naar aanleiding van het PFAS onderzoek in 2022 heeft het Agentschap Zorg en Gezondheid No Regret Maatregelen geadviseerd aan de gemeente. Deze zijn ook terug te vinden op <https://www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling/kruisem-no-regret-maatregelen-pfas>

11. De Zaubeeek is een waterloop van tweede categorie, in beheer bij de provincie West-Vlaanderen.
Het verontreinigde oppervlaktewater zal vermoedelijk naar de Zaubeeek gestroomd zijn. Wanneer de huidige VHA vergeleken wordt met historische luchtfoto's (1970-1990) is te zien dat de ligging van de Zaubeeek zelf vanaf het stort nauwelijks tot niet veranderd is. De vervuiling volgt de Zaubeeek naar de Leie via de oude Leiearm Neerhoek-Ponthoek.
12. De verdachte locaties die in maart 2022 werden verspreid via de PFAS verkenner op DOV beperkte zich tot locaties waar vermoedelijk PFAS houdend blusschuim werd gebruikt.

Het gemeentebestuur van Kruisem heeft in kader van de inventarisatie van PFAS-verdachte locaties de stortplaats aan de Meirestraat opgenomen in de lijst. Op 6 juli 2021 heeft de gemeente Kruisem deze lijst aan de OVAM overgemaakt en er werd aansluitend concrete actie ondernomen zoals hiervoor uiteengezet.

13. De omgevingsvergunning van het bouwwerk werd door de gemeente afgeleverd nadat het bodemsaneringsproject werd conform verklaard. De bouwwerken zoals omschreven in de omgevingsvergunning verhinderen de uitvoering van de bodemsaneringswerken zoals omschreven in het bodemsaneringsproject niet.

BIJLAGEN

1. [Beschikbare meetresultaten voor de vijf meetpunten in oppervlaktewater vanaf 2017](#)
2. [Beschikbare meetresultaten voor het meetpunt in waterbodem](#)
3. [Toetsingsresultaten voor meetpunten 576345 en 600000](#)
4. [Toetsingsresultaten voor meetpunten 599000 en 599900](#)
5. [Toetsingsresultaten voor meetpunt 602600](#)
6. [Vergunde freatische grondwaterwinningen binnen een straal van 1500m rond het stort Meirestraat](#)
7. [Tussentijds rapport met de resultaten van de uitgevoerde monitoring bij de OVAM ingediend](#)
8. [Hydrogeologische Studie van de Verontreiniging Rond de Stortplaats Ghistelinck te Kruishoutem](#)
9. [Hydrogeologische en Hydrochemische Gegevens Ten Behoeve van de Sanering van de Omgeving van de Voormalige Stortplaats Ghistelinck](#)
10. [Oriënterend bodemonderzoek Ghistelinck Invest nv, Meirestraat te 9770 Kruishoutem \(C2036/D001-R01\) - 13.05.2011](#)
11. [Beschrijvend bodemonderzoek voormalige stortplaats, Meirestraat te 9770 Kruishoutem \(C2036/D001-R02\) - 06.04.2012](#)
12. [Gewijzigd Bodemsaneringsproject voormalige stortplaats, Meirestraat te 9770 Kruishoutem - 09.11.2016](#)
13. [Onderzoeksverslag PFAS voormalige stortplaats Meirestraat zn 9770 Kruisem - 05.07.2022](#)